

C. 2409

W 651 - 10 Jul 1912

56

47. 2. 310 IV

18725

Jutumees

Ajakohane romanide ja juttude kirjakogu.

I. anne.

Harwas

Trükitud T. M. Franzdorfi trükitojas.

Koht.

D. Dmitrijevi ajalooline jutustus
Benemaa segafest ajast.

Oli märtsikuu 1585.

Kevade tuli vara, lumi sulas rutt, ainult kraavi kallastel ja mäerünakutel oli lume lademikuid näha. Niidul ja nurmel aga pistiivad noored rohelisted rohuliblitesed omad pead kadunud lume waiba alt välja ja waatiwad arglikult enese ümber. Mets suitus reel talwe unes, olguigi et temasse nii mitmesugused laulitud juba laulu lastutama olidwad lennauud — siiski, et puutunud temast weel mitte kewadist elu filma.

Mööda suurt maanteed, mis Kralomist tuli ja Nepolomitti aleviku poole wiis, weeres nelja hobuse tõh, rummuni mudasse wajuades, edasi. Sõidurista ümber sõitki ad kummelond ratsalisi, tema laitsjaid.

Tõlarattad kõnisejivad wahete wahel wastu sillapuid,

Tõlla atnast paistis ilusa nooremehe walge, pecaregu kohratavud nägu, välja. Ta kandis lüheldast musta habet millesse juba mõni hõbe lõng oli end põiminud. See oli Boosla kuningas, kuulus Stef n Bathori. Wäsiwol pilgul waatata oma ümbrust ja wajus jällegi tõllas nurka tagasi.

Bathorit piinas igawus. Ta südant rõhus nure ja kirmastus. Ta pidi nägema, kuidas tõil tema sõrjed plaanid, omu kuningriigi heaks, luhka kippujivad minema. Ta nägi ju mõnda aega Weneriigi, Tsaari krooni, omale wastu naeratawad, ta tahtis Moskwa Tsaari krooni ükskord oma pähe suruda. Ta alustas õnnelikult Moskwa Tsaari wastu sõjäläiku — aga kui asjale õige põhi pidi

alla pandud jaama — siis sai Bathori Roama paawsti poolt walju käsu Moskwa Tsaari Joann Wasiljewitschi Hirmjat — rahule jätta!..

Miepäraht Roomast niisuguse waljiri tuli — sellest ei saanud Bathori mitte aru. Miis ei lubatud teda Moskwa Tsaariga teha mis tahtis? Kas arwas paawst Joann Hirmjat ise katoliiku usku meelitada? Kui wäga ka Bathori ei kinnitanud ja töotanud, et tema Moskwa Tsaari riigist, haritud katoliiku riigi teeb — paawst jäi oma arwamiie jnurde kindlaks!.. Ja kõige, maailma wägewa, waimu wiirstiga — Bathori tüllis ei julenud astuda. Tema pidi oma koduse asja tallituse ja ittemise riigi juhatuse juurde jäema. Ja siiu seiwid nii mitmed wõimumehed talle kõwasti wastu — ei lubatud uusi seadusi maksma panna, ei sõjawäge suurendada, ei uusi laemu mwretjeda.

Niisugustel raskeil asjaoludel sõttis kuningas Stefan Bathori oma suwemõisasse Kopalomitti — meelt jahutama. See mõisa oli enam kindluse, kui mõisa nägu. Teda piiras paks, põline mets, igalt poolt ümber.

"Seal tejet ülliklast waitkust, on kuningas Bathori omast tööst ja teust välja puhata wõinud," nagu Ungarlased seda tõendada teadiwad. Minus lõbu oli temal — jahividamine, kinnitajiwad jelleaegsed kuningaloja te-nrid. Aga mitte ainult juhtumine ei meelitanud kuuljat kraonikandjat, sinna ülliklaesie metso nurka — ei, teda tõmbas ka sinna ilus mõisa walitseja tütrekene. Kui wali ei olnud ka waimulik walitsus, luda tema ka tõiki kiriklistest seadustest üle astujaid karistada ei ahwardanud — siiski kuningas Stefani Bathori ümberläämriie järeldusel pidi ingel ilus mõisa walitseja ainus tütrekene, pojakeje ilmale tooma!

Ja nüüd pidi ta järele waatama sõitmo, armastatud naesterahwast nägema minema — kui ka pojakeje tulewast

elukorda kindlamale rajale seadma.

„Tema ja inimeste ees ei olnudki te-
mal, „ilust armast naesterahvast ei kal-
list pojalest!“

Tema jüda tahtis tüttideks pude-
neda, kui ta oma elujärke järele mõt-
les!

Ja pojatene kaswis, kosus ja mõsus,
illa suur maks. Ta oli nii kui isa suust
maha kukkunud, oma ime selgete suurte
filmadega, oma pehate musta hünstega,
oma armja, julawa heoletelega!...

„Ema armastas hullupööra oma po-
jalest. Aga see oli kinni kaetud armas-
tus, õrnus ja hellus, mis selget päewa
paistet ei jallinud. Aga siiski, kui loge-
mata libisefiwad wahel sõnad
üle ta huulte, millest weikene mees mitte
aru ei saanud, — ei mõinudki saada!...
Ja need sõnad andsiwad märku, et tema
pojatene mitte liht lihtiat werd poisi-
lene ei ole waid et temakeses „puhas
leisri weri woolada!“...“

„Ja poisiene kaswas ja kaswas suu-
remaks. Ta oli jelles kindel, et temas
mitte liht inimese, ei ka mõisniku weri
ei woola, wait ühe nägemata ku-
ninga weri!“ — — — — —

Wäikene Zwäs — nli kutsuti poisi-
fesi, — mõis juba kuus aastat selle ilmas
ära elanud ollo, kui ta üksford imeliku
jutuga oma ema ette astus ja küsis.

— „Ema, kas on tõsi et ma kuningas
poeg olen?“

— „Kes sulle, mu pojale, jeda on
õelnud?.. Kuidas tulid ja selle küsi-
mise peale?“

— „Zwäs ütles malle, et ma kuningas
poeg pidada olema — aga mitte seadus-

line...“ „Ema, ole nii hea ja seleta mulle
ära, kas olen ma kuningas poeg, või
mitte, ja misjugune see seadusline ja
mitte seadusline kuningas on?“

— „Zwäs on üks halb poiss!.. Sa
ära usu mitte tema sõnu!...“

— „Aga ema, ega mitte Zwäs üksi —
ei, ka teised inimesed räägiwad, et mina
illa kuningas poeg olla! Nii nad räägi-
wad, aga nad ei nimeta mitte selle ku-
ninga nime!.. Ema — ma tahan teada
saada — kes mu isa on siis?“

— „Ara päri pojale, ära päri!.. lau-
sus mõisa walitseja tütar ja kattis oma
näo kahe käega kinni.“

— „Miks ei peaks ma siis mitte kü-
sima?... imestas weikene Zwäs.“

— „Pole tarwis pojale, pole tarwis
mu kallile!“

— „Si emale, on wäga tarwis, lõid
minu mängufeltilised teatawad et neil
isad on, ainult mina ei tea jeda mitte
ja nemad naerawad mind. Nagu näha,
pilkawad mind siis muudu kuningas po-
jale!“

„Ja waesel poisi-
fesi heal wärisema
ning ta selgetesse filmadesse walgu-
fiwad jämedad pisarad.“

„Ja waene ema — ta ei suutnud oma
pojale — oma suurt ekstitust, pattu mit-
te ara seletada — jee oli suur saladus!
Minus asi mida ta teha mõis, oli see,
et oma pajalese sülle tõstis ja kuuma
mutudega tema põski, silmi ja suud
kattis!“

„Ema armastus — rahustas poja
meelt.“

— „Ema, kas siis wõimata on
mulle mu isa uimetada? Küsis tema
siiski läbi nuttu.“

— „Wõimata mu poeg — jee on
wõimata!“

— Kui nii — siis ära ütlegi!...
— Küll tuleb aeg, kus i'egi teada saad, mu Zwass...

— Wõi olla, et sa ehk ütled mulle, kas mu isa surmud, wõi elus on?...

— Elus, muidugit, elus ikka.

— Ema, luba mull weel midagit küsida?...

— Küsi pojale, küsi!...

— Ega minu isa ikka „liht seisusest jündinud ei ole?“

— Ei ole — ei ole, see on koguni wõimata!...

— Kui minu isa mitte „liht inimene“ ei ole — ega siis minagi jeda wõi olla? Eks ole nii emale?.. päritas poisile tõsisel toonil.

— Tseenestli mõista, mu kallis...

— Aga sina, pai emale, ikka mulle milla'gi ära ütled — kes mu isa on? Eks ema, eks?...

— Ja ja, ütlen...

Ja õnnetu hakkas aga jällegi ägedasti nutma.

— Ema, milspärast sa nutad? Mis sull wiga on?..

— Mina?... Ei.. ma ei nutagi, mu pojalene!...

Ja ta plüüdis omi pisaraid, oma poja eest, kinni latta.

— Nutad ema, nutad — kas ma ei näe, wõi mis?... Kas olen ma sulle oma küsimistega liiga teinud, wõi mis?... Kui nii — siis ei taha ma mitte enam edasi küsida — ei taha emale!.. Ja sina jätta nutt maha, muidu hakan mina ka nutma!..

Ja siis plüüdis wäike Zwass, oma wäetimate käetestega ema kaela ümbert kinni ja musutas teda mitu korda.

Selle aja sees aga ei annud raste haiguse, mida woli walitseja, kuningas Stefan Bathari pödes, mitte järele ja surm sulgus tema filmad, igawesele hingusele, jäedawalt kinni. See sündis 1586 a. koke peale Ne-pokolomitti kindlustest koju sõitu.

Kuningas suri, ilma et tema oleks jõudnud midagit tõsisemat oma kallitele ja selle poja Zwassi heaks, korda saata. Tuba koke peale kuninga surma, hakkas õnnetus neil kiilalisteks käima. Mõisa walitseja sai lahti lastud. Teda, kes kuningale Bathorile kõige ustawam teener oli olnud, aeti kui koera mõisast minema. See muudatus pörotas wanat usutawat teenert nii wäga, et ta warsti omad filmad kinni surus ja siit ilmost teise paremasse ära rändas.

Nüüd oli Zwass ja tema ema waejed lapjed.

Zwass oll ligemale kahelja aastane. Ka tema pidi waraselt saatuse karmi kätt maitsta saama. Ja ega õnnetus üllki läi. Mõne aja pärast suri tema emagi äri. Ja nüüd oli Zwass üllfinda maailmas!.. Tema oli inimene, kellel niimigi puudus. Muust rikkusest ja kuulsusest polnud juttugi!..

Kaua hullus wäike Zwass mööda maad ilma. Kaua pidi ta rikkaste „panode“ käest abi ja armuandi palnma, kuni wiimaks jesuitide feltsi filma puutus, kes teda armu pärast, et poisilene wiks ja teraue näis olewat, oma juurde looli ja kosti, wastu wõtkiwad. Ja sell ajal oli Jesuitide wägi suur. Tuba koke mõtlesiwad nemad wäikest Zwassist midagit kuulsat wälja wormida. Nemad pidasiwad nõu koku ja lasksiwad wahete wahel kuuldust käima, kui ei oleks mitte

tsarewitsch Dmitri õnnetumat surma saanud, waid tema asemel keegi papi poeg, kuna aga tsarewitsch õnnelikult ära olla peastetud.

Ja seda juttu awitafiwad, peale Poola jesuiitide, ka Wene jesuiidid, kes Boris Godunowi wastafed oliwad, laiali lenda:

Swaszele enesele ei meeldinud mitte jesuiitide kool. ei ka nende eluwiihid. Tema oli wabas, lahkes looduses ülesse kaswanud ja armastas ka seda. Ta ei pannud seda tähelegi, et teda „kuninga järeltulijaks kutsuti, waid jooksis ühel ilusal filmapilgul jesuiitide käest minema. Ta rändae nüüd mööda Wenemaad risti ja põiki, jõudis ka Moskwassegi. Nii õppis ta siis Wenekeele ja kirja kätte, millele juba jesuiidid, kui oma rülewafe mängulaukile Tsaar Swaszele — põhja alla oliwad pannud!..

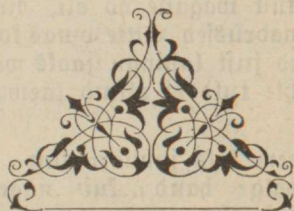
Jesuiitide töö ja püüdmine ei jäänud mitte ilma wiljata. Swas ifegi hakkas wiimaks uskuma, et ta tsarewitsch Dmitri on. Ja selleks andis talle lapsepõlwe mälestus, Nepolomitsi mõisas, oma ema saladusline kõnelemine kurbtus jne. põhjust. Kui seie juurde weel poisikese peenikefeid elu kombeid, tema ime pehme heale kõla, tema õrmaid näo jooni armulke — siis pidiwadki ka wenekeelased teda üheks imeteuks lugema hakkama, pidiwad tahtmatalt arwama ja mõtlema jäema, et to ehl tõeste Tsaarewitsch Dmitri ongi? Pärast poole kinnitafiwad küll Poola mõisnikud, et wale Dmitri just Sefao Bathori sohipoeg olla Wene ajaloo uurijad, prohmesjor Wersshbowski kinaitab seda arwawist sellest kandist, et wale Dmitril mitte, peale wälimise peensuse ja ime terna heale kõla, mitte põrmugi endist Moskwa tsaaride wanu kombeid ja usu pruukide teadmist, olema pole olnud, Temal olla lõuna-õhtupoolne haridus ja teadus külge isututud olnud. Sedasama kinnitab

ka Nowaiski ühtlase juurde lisades, et wale Dmitril pidude pidamine, tants, lõbu, laul, muusika jne. esimesel astmel wäga tuttaw olla olnud. Metshislow lähel asjas weel laugemale, tema tõendab kindlaste, et wale Dmitri kellegi muie poeg ei wõinud olla, kui kuninga Bathori isala armastuses saadud sobilape, sest et Bathori, et Poolariigi püstile peafeda, pidi endise kuninga Sigismundi õe wana 50 aastase piiga, Anna Zägelonka — ära mõtma... Kui sugune õrn ja hella wõis siis küll Bathori kodune armastus olla, seda wõib lugeja ifegi aimata. Tema pidi eemalt omale lõbu otfima — atfis ja leidis — ja selle järeldus oli weikene Swas. Seda nüüd ühest kohast teise hulknuite järele — wale Dmitriks halati tembeldama.

Tsaar Godunow et tunnistanud mitte Dmitrit tsaari Joann Hirmsja pojaks. Aga fiiski ei ajanud selleaegne Moskwa riigi ülem walitus seda kuuldust waleks, ei Joann Hirmsjal enesel mitte õiguslist poega olemas ei ole — aga kui on — et ta fiis mitte jeadusline troonipärija ei wõi olla.

Selle peale aga seletab Moskwa riigi mõisnikude nõukoogu, et trooni ihaldaja muud testi ei ole, kui koostrist ära jooksnud munk — Grisja Ostrepiew.

(Zärgneb)

Paraguayi presidenti warandus.

Emilio Salgari järele H. Milder.

1. Saladusline laew.

Õffel, wastu 22. januari 1869 aastal, tegi kahe tuhande tenniline, kolme mastiga laew, saladuslikka manöövrid ja muutis oma kurssi wäga tihti kahe kuni kolme saja meetri togant.

See laew oli umbes 40 kilomeetrit Páblata jõe suust, Lõuna Ameerikas, kangel.

Sellele, kes wähest oleks jaanud selle laewale nõnda lähidale minna, et ta teda hästi näha oleks wõinud, oleks nimelt filma puutunud, et laew päris isemoodi tehtud oli, ja et ta ehituse juures oli rõhku selle peale pantud et ta hästi kiire käiguga oleks.

Laewa lael oli mitu patareid kõigesuguste suuretükkidega.

Wõrrelbes praeguste sõjalaematega, wõis teda siiski wäljeks ja nõrgawäljeks lugeda.

Ka nende päewade kohta, kellest siin jutt on, ei wõinud teda wägewaks wastateks soomustatud „fregatedele“ lugeda. Aga siiski oli ta üks hea ristleja.

Selle laewa peal oli umbes kolmsada madrust ja mere soldatit.

Ka see tund, kui meie jutt peale hakkab, et küll wagane õõ oli, siiski ei morganud madrused mitte omas koikades waid oliwad just lahingu jaoks walmis.

Mitte ühte tuld ei olnud laewa peal näha.

Terwe laew läks januari kuu pimeduses kui walge haud, kui nägemine, ja pidi hea kuulmine olema, et la lidal mafinate müra kuulda wõis.

Tarwis oli olla laewa laelt näho, et laew ei olnud mitte surunud, waid oli inimeji täis, kes kõit midagi ootasiwad.

Komando fillal seisiwad ohwitserid, kes pika jilmadega pimeduse sisse watti siwad. Laewa nmas oliwad madrused, kes tasakeste juttu ajasiwad. Ja kui tasakeste kõlas komando hüüe ehk bootsmanni lühike wile, siis waitis ka see ja hakkas unest peale ainnlt siis, kui käft ära oli täibetnd.

„He kaunis suure kiir-suuretükki juures, mis rõskuse eest kaitsemisels kinni oli katetud, seisiwad kaks meremeest. Wakenem neist oli laiade õlgade ja tugewa keha ehitusega, teine oli lühikese kaswuga, peenike ja wäle kui tiigre poeg.

„Zuba kaks päewa nõnda!“ pomises lühem just kui kaebades. „Kaks päewa nõnda... Õffel lähme päris kalda äärte, aga enne walget lähme nii kaugele, et teda ei näegi... Ja õhtu läheme jälle tagasi. Mis siis kapteniaga on? On jeda moodu, et tahab jõesse sisse minna, aga kardab, „kollast palawat tõbe.“

„Kollast palawai tõbe,“ kuidagi mitte nõnda? On palju suurem hädasoht. Kas ja oled Kardoso, brasillasi ja nende lepinguosallsi ära unustanud?“

„Meil on wäga tarmis nende peale mõtseda,“ ütles wäike.

„Meie president sunnib mid pead murdma. Aga nemad meist ei hooligi.“

„Sina mõitled nõnda. mu poeg? Aga mina teifite. Minu arust on lepinguosallised palju rohlem meiega ametis, kui just Solano Lopezzi enese wägesid.“

„Kas ja ka tead misjugust kraami meie wetine?“

„Ülespidamine kolmesaja meie soldati jaoks.“

„Hea küll? Aga peale selle?“

„Ei tea.“

Aga mina tean, kahelja saja tuhande püssi paugu jaoks lastemoona ja kümme tubat püssi. Said aru? Kallis märk. „Aga lepinguosajised arwad, Diego, saavad aru meie tulefusti ja tahavad jeda meie käest ära võtta. Aga nemad ei saa luurata — meie wahwa „Billamoio“ järele.“

„Ah, ära kõnele. Kes teab? Mina nägin täitsa selgeste ise oma filmadega et kui meie Bostonist wälja tulles lah-tise mere peal, mööda minema Inglise laewa pealt laste moona peale wõtsime, et üks auru later käänes meie ligidal kui salakuulaja. Aga kui meie lõuna poole wõtsime, siis lõi seesama naru meie laewale külge. Ohtis wälja, jooksis minema ja läks ülesandma!“

„Siis sina mõtled, et lepinguosajised meid siin luurawad? Msi ei ole mitte wõga hea. Aga miisvärast siis meie ei lastu jõge mööda Asuufioni linnani minna, kui brasiillased ja lepinguosajised teda meel ei ole ära wõlnud?“

„Perge üteldo — minna! Aga kui sattud lõksu. Meil on ju terve laewasti. Meid lastakse ühe minutiga põhja — hai kalade juurde! Koh, see ei ole häda, madrus ei pea mitte woodis surem, ja haud mere põhjas ei ole juugi halwem kui soo peal. Ja surra õiguses, wõitluses ei ole häda. Aga sa mõlle, Kardoso, kui suur lõõl on presidentile lastemoona ja püsside laotus... Tema wõitleb kolm korda lõwemate naenlaste wastu, wõitleb Paraguai wabaduse eest ja waenlased piirawad meie isamaad püssi tikludega kui terase rõngaga, ja lämmastawad teda. Siin on arwus iga püssitikk, iga kuul... Aga seda on wähe. Mina ütlen sulle seda, mida üksigi madrustest ei tea ja ka ei tohi

teada. Meie hoiaime wiimast meie presidenti lootust. Kapteni lautus on meie presidenti warandus — brillantid teit-me kuni kahelja miljoni eest! See on sõja jaoks waenlastega. Mõll, mis saab kui meid kinni wõetakse? Brillantid saawad siis Paraguai waenlastele, jo siis jumalaga wabadus.“ — — —

„Parem — mere põhja!“ wastas noor madrus wihaga, kuna ta ise rufilaid pigistas.

„Stop! Loga!“ kuulbus kapteni komand.

„Billamoio“ komando sillalt. „Koh-tade peale! Wõitluse wastu walmie-tada!“

Diego — nõnda oli selle nimi, kes Kardosogo kõneles — tõmbas ühe filmapilguga purjuriidest kätte enese suure-tükki pealt ära ja jäi ootama. Muud madrused waatasiwad laiade filmadega õõpimedulesse sinna, kust neile üks must tükk wastupaistis.

„Hei!“ Wadtmarsi pealt kõlas kapteni heal. „Kas sa näed midagi?“

„On!“ — wastas esimene masti ot-sast üks mäga noor heal, kes arwata-waste mõne poisikese oma oli.

„Koh? Burju laew!“

„Ei, kapten! Aurulaew. Ära kustutatud tuledega. Zuhib meie peale.“

Komando sillalt kuulbus mitte aru-saadaw kapteni wande sõna.

„Ei ole meie... Ei ole! Teda wist lasti põhja! Aga ta pidi siin olema. Bootsmann!“

Rapteni kätte peale ilmus eespool nimetatud Kardosoga rääkija, umbes nelja kümne aastane noormees, ära põlenud brongsi karva näogo, terawate silmadega ja tugewate kättega, laewa tekkile.

„Kuidas armad, botsmann Diego?“
— ütles kapten. „Parana“ pidi ju meiega siin kokku trehwama?“

„Päris õige, kapten! Aga signali, walget raketti, pole weel olnud.“

„Bõib olla on „Parana“ otja saanud?“

„Ei teo, kapten.“

„Kuule Diego, mine siia tüürimehe koha peale. Ole walmis!“

Korraga kõlas masti otjast jälle hääl:

„Kapten! Laew nina taga!“

„Ah“, — pomises kapten närwilikult wuntsiwad teerutades.

„Kemad tahawad meid kätte tule wahela panna! Ma ei mõistnud arwatagi, et brajillased ostawad nõnda kawalaste walwata.“

Pärast pööras kapten ohwitseride poole, kes tema kõrwal seisiwad, ja ütles:

„Bõib olla, et ma eljin ja et waenlased ei teagi meie siin olekust. Aga fiiski on ettewaatust tarwis, mis tunagi ilma aegsed ei ole. Peaasi on presidenti warandus. Teda peame meie igatahes päästma. Sõjariistad wõiwad muidugi ennem põhja minna, kui ühendajate kätte jaada. Andke käsku lastisid laewa laele tuwa... teate? Kiinnitage torud esimehe tsilindri külge, ja pärast oodake käskusid...“

Ohwitser läks sõnalausumata komandu silmalt alla, ja mõne minuti pärast tõmmati kätt laewa laele ja tehti lahti. Tema ümber oliwad madrused kõige suurema kiirusega ametis ja seadsiwad imeilika torusid sealsamas olewate metallist tsilindritega kokku.

Kes wahest selle imeilika lasti sisse oleks waadanud, see oleks imestanud, nähes mis seal sees oli. Näitas, et seal oli terve rüüf peenikest siidi riidet, selle küljest kummi ja lakki hais wälja tõusis. Ja kõik see riide oli kui kaetud veeniteste lõwast nõbrist wõrguga. Alla poole wõrku ulatasiwad nõbri otjad ja läkisiwad ühte kokku, ühe laia metallist rõnga juures. Pärast läkisiwad jälle laiali ja seal oli midagi suure pambusest pleetitud korwi moodu.

Ilma mürata liikudes andsiwad ohwitserid käskusid, ja minuti pärast oli lastist kõik riide wälja ardetud ja rippus õhus kui pill ilma wormita suur joon ehl digem kui ilmotu suur tühi kott, mis kätte „Pillamoio“ masti wahela paari jülla kõrgusel üles oli tõmmatud.

„Walmis!“ — teatas ohwitser kaptenile.

Kutsuge walitsuse agent!“ ütles kapten.

Minuti pärast ilmus kapteni sillale üks kogu, kes oma riiete poolest kõigist teistest laewa peal olejatest lahtu läks, see oli umbes neljakümne aastane mees ja oli riides kui linna herra ehl kui ametnik, temal oli pill must kuub sel-
tas...

2. Walitsuse agent.

„Herra agent!“ ütles endist wiisi, ilma mürata minewa „Pillamoio“ kapten tuleja pool-pöörates.

„Olen teie teenistuses walmis!“

„Herra agent. Meid on wälja luuratud ja kapten Abellans brigantina ei tulnud mitte meile wastu.“

Agenti nägu oli endist wiisi magane, ja oli näha, et see jugugi teda imestama ei pannud, kuna ta aga kõiki laewa peal olejaid imestama sundis weiksest luni suureni.

"Teie saite aru, herra Kalberon, mis on sündinud?" kordas kapten uueste agendi poole pöörates.

See noogutas jaatavalt peaga.

"Koh herra Kalberon. Teie, kellel kõiksugused õigused meie valitsuse poolt on, mis nõu annate mulle?"

"Tähtle oma kohujid, kapten!" — vastas agent kuuvalt.

"Hea küll" — ütles kapten. "Täidan muidugi. Aga pidage meeles, et alla anda ma ei mõtle. Kui lõhust ära puqeda ei saa, siis wiskan tule kruit — lambrisje nõuda, et sõjariistad ja laste moon waenlastele ei saaks."

Agendi näo peal oli muudet näha.

"Aga presidenti warandus!," küsis tema.

"Hoolitsen selle eest, et teda päästa."

"Aga kui meie kõik õhku lendame, siis on ju presitendi miljonid lah otjas?"

"Ei!"

"Ma ei saa aru... Seletage!"

"Ei mõtlegi."

"Mis? Minul on õigus seda nõuda. Teie unustate ära, kes ma olen? Mina olen valitsuse poolt kõigi õigustega wälja jaadetud!"

"Aga mina laewa juhataja. Ja teie kompetentsia on ainult nõnda suur, et teie võite ainult ütelda, mis mina nimelt tegemo pean, kas proowida La — Plata jõe suhu sisse minna, ehk lahtise mere peale tagasi pöörda."

"Aga presitendi miljonid?!..."

"Basta! Mina ütlesin juba teile, mina olen juba selle eest muretsenud, et need miljonid sinna saaks, kuhu neil tarwis minna on, ehk kui ka meie ise kuulsa fregatli "Bilkamioio'ga ka kuradi

kätte sattuks, aga mitte presitendi waenlaste kätte. Ja nõnda, brilljantide eest mitte muretseda, ja andke kasku kuhu minua!"

"Brigantina ei tulnud vastu!"

"Jo, wististe — ei tulegi. Meie oleme kolmas õõ juba siin ilma asjata olnud. Meile, kordan, jääb järele proowida, läbi hästi waenlaste laewadega kaitsiud La — Plata jõe suu minna kuni Nasunõonini."

"Hea küll. Ago teadke, kui jõe suu waenlaste laewadega kinni on pandud ja meil läbimine wõimata on, ja tee lahtise mere peale on lah meil siis kinni."

"Tähendab, siis oleme kadunud."

"Mis siis teha!" — ütles külmalt Kalberon.

"Seda on wähe. Kui meid ei lasta põhja lahtise mere peal jões ehk ligidal, siis saamad waenlased kergeste põhjast sõjariistad ja lastemoona kätte."

"Ei tähenda midagi. Proowige läbi minna."

"Hea küll. Igaiahes on mul weel kaks tundi aega, selle tarwis, et presitendi warandust peasta!" ütles kapten pool ahwardawa wihaga.

"Mina ei saa teist aru!" ütles agent.

"Seda parem!"...

"Mis see tähendab, kapten? Pidage meeles, et president rehkendab miljonid kätte saada."

"Ma mäletan seda wäga hästi!"

"Ja et mina — tema asemil olen!"

(Särgneb.)

Rooslane.

Fr. Copce. Tõlkinud Axel Raug.

1.

"Mitte kunagi!" hüüdis wana Burgeil, wihaselt ühes tõustes ja rätikut laua peale wisates: "Mitte kunagi! Kuuleb? Mitte kunagi!"

Wana müüritööline läis, nagu taru puuris, tuba mõõda edasi tagasi, kuna naine wesiiste filmadega mantlit puhastas.

Zuba kats aastat waidlewad abilastad ühe ja sellesama üle. Ja nagu alati, lõppes ka täna jõõgi juures tüli ära. Kats aastat on sellest mõõda läinud, kui nad oma pojaga, kes enese armule, selle ta uulitsa pealt oli leidnud, naiseks wõttis lahku läikimad.

Kuidas nad seda Eduardi, ainuhest peega, armastasiwad! Ta lündis ju siis, kui nad kümme aastat abielus oliwad olnud ja oma lootuse, last saada, ära kaotanud.

Burgeil, siis wanem jell — aga nüüd wäikene ehituse meister — ütles naisele:

"Tead, Klementine, nüüd ehitatakse pea terve Paris ümber. Tööd on rüga palju. Kui see nõnda edasi kestab, siis oleme meie wiieteistkümmene aasta pärast rikkad. Mõtlen, et meie wäikesel wõeral ei ole siis tarwis õhtu tööst kodu tulla, wäsinud ja määrinud. Meie teeme ta härraks, eks ole õigus?"

Kõik läks nõnda, nagu isa soowis. Eduard oli esimene koolipois koolis ja kui ta isa paari uue saabaste ja 200 sou'ga Pariisi tuli, kuulis ta, kuidas minister Eduardi kiitis ja tale hoolsuse eest auraha andis.

"Meie jätame tale 25 tuhat," kõnles mees, naisele õla peale patjutades: "Do! Ma katsum teda kobe naist wõtma fundida. Ma leian ehk talle mõne ilusa tütarlapse. Ta saab Eduardi õnnelikult tegema, aga meid, wanainimesi, austama."

Ah! kui laugel need ilusad plaanid on! Noormees, sellele linna tuba wõeti sai tütarlapsega kokku (kurat wõtku teda ja hakkas temaga ühes elama.

Ta õppimine ei läinud enam edasi.

Õnnetud, häbistatud wanemad ei pannud seda tähelegi. Nad mõtlesiwad: "See on nooruse lõbustus. Küll läheb mõõda!"

Agga üksford julgus see lollite neile ütelda, et ta oma armulest armastab ja temaga abielusse tahab astuda. Kui sellekorral wanamehel rabadust ei olnud, siis oli see ainult tema õnn!

Ta ajas poja ära ja ei aidanud enam teda.

"Kui sa minu nime selle libule annad," kiwendas ta: "siis ära osta mitte ühte sou'b meie käest enne surma!"

Agga tänamata noormees sõinas neid ja jättis nende abieluise katki. Ta heitis selle pupega abielusse ja elab alemis, kuna ta ise selleks on.

Muidugi, nende kahe aasta sees on wanemad palju kannatanud.

Proua Burgeil oli walmis andeks andma ja wõttis nõu's seda mehele ütelda, aga see kiwendas nõnda, et afna ruudub wärisewad: "Mitte kunagi!" ja käskis naisele, et see pojast mitte midagi ei räägiks.

Agga waene naisterahwas ei wõinud seda teha. Ta kaitses tihti süüdlast. Aga kaitlemise ajal sai wanamees kobe wihaseks.

Wajas walities põrgu. Need kats wanahest ei olnud ennemine mitte kunagi sõimanud, aga nüüd tuli seda, 30 aastase õnne järele, ette. Aga õhtu, lõunaajal, tõusis tüli. Ja see lõppes alati järgmiste sõnadega:

"Kuule! . . . Ma ütlen sulle, Burgeil! Sa oled halastamata."

"Hea tüü! Aga fina liiga nõrk."

"Ja müüri töölise läks, üst kinni lüües, wälja.

"Ja wõerastetuppa üffi jäädes, hakkas wana inimene nutma. Burgeil läks aga jälle kõrwalolewasse kohwimajasse, kuhu teda kaartimängule osdati.

Kaardite taga wandus ta alati lapfi, kes oma wanemate sõna ei taha kuulda. Kohwimajas oli ta üks aednik. Sja wannete peale ütles ta alati:

"Brawo, Burgeil! Teie olete tõsine roomlane!"

Burgeil oli ta tõeste Wienest ja ta mälestas tumedalt Nooma linna. Brutuse elulugu lugedes oli tal hea meel, et ta wana roomlasega ühefarnane oli. Aga kui ta õppi kodu tuli ja ühinda oli, ütles ta enesele:

"Brutus oli liiga kuri. See on ju mõrtuuta töö — oma poega surma mõista. . .

2.

Balmipuude püha. . .

Rõemus päew, pehme tuule ja päi-
telega.

Barisis on püha.

Daamed oliwad täna enesele eimest lorda lewaderiided selga pannud ning tuliwad rõemaste kirikust kodu, urwad läes. Igalpool urwad. . . Slegi hobused on nendega ära ehitatud.

Wanamees Burgeil tõusis tänas hilja ülesse. Ta oli ärritatud. Eila lõuna-
ajal oli naine jälle Eduardi üle kõne-
lenud. Naine oli oma poja naise üle teateid korjanud ja sai teada, et see mitte jugugi niisugune ei olnud, nagu arwati.

Ta on tüü waene tütarlaps, endine korsetitegija.

Aga kes siis nemad, Eduardi wane-
mad, on?

Tööliised ja muud ei midagi. Nad ei olnud ju mitte kunagi kuulnud ega mõelnud, et nende poeg aristokraatiks

saab. Eduard sai oma Angelinaga tut-
tawaks (Angelina on tüü metfiil nimi,
aga wõi see tema tüü oli). . . Noh,
hea tüü!

Poja naine oli tark! Ta et taebanud mitte kunagi waejuse üle, nagu Eduardi ema järele oli kuulunud.

"Wanamees, nad on ju waejed, wäga waejed. . ."

"Urwa ära, palju ta finnitusejeltjis palka saab!"

"Katskjada franci kuns."

See on ju nõndasama palju, nagu ja sigarite ja kohwi peale ära raiskab, kallis mees."

"See ärritab mind. Ma ei palu sind, et ja sinna lähaks, waid aita natulene. Kas ei ole see mitte õigus?"

Nõndakui Burgeil midagi ei wasta-
nud, läks naine ta juurde ja pani kää-
ta öla peale. Usjata! Ühtiselt tuli talle meelde, et ta "roomlane" on. Burgeil lurgas üles, hakkas pahandama ja lõpe-
tas "mitte kunogi'ga".

Sel hommikul oli Burgeil wäga kurb. Ta oli nerwline. Oh, ei! Ta oli nii nõrk. . . Ta ei anna pojale abi. Kas tema asemel Brutus seda oleks teinud? Aga eila oleks ta peaaegu alla andnud! Wõtku neid naisterahwaid. Nendes ei ole mitte ühe kopila eest kndlust ega energiat.

Ta pani enesele pühapäewa riided selga. Ehl Burgeil enam mitu aastat ei töötä, austab ta niidki müüritööliste ülikonda.

Wanamees läks wõerastetuppa, mida ta austas.

Kell on üksteistkümmend.

Wanamehel oli meel paha, et hom-
mituõõgini weel tund aega oli.

Naine tuli tal warsti urwa limbuga kirikust kodu. Ta pani urwad lauale. Tüü aja pärast hakkas ta nendega tuba ehitama.

Wanamehele tuli üks Palmipuude püha meelde. Ah, kui palju aega sinna tagasi on! Ta oli siis veel sell, aga naine õmbles terve päew läbi. See oli nende meeskuu!

Nagu täno, tuli ta ka siis kirikust kodu ja hakkas tuba ehtima.

Kui armas ta oli, kuidas ta teda armastas. Ja äkitselt tulivad tale endised aastad meelde.

Kõik aeg oli naine tööarmastaja ja truu!

Ja seda head naisterahvast tundis ta hukkaäinud poja pärast kannatama. Ja kas ta poeg siis tõeste nii hulka on läinud?

Muidugi, tormis on isa ja ema austada, nende sõna kuulda. Aga võib olla, wabandab noorus ja armastus teda?

3.

Sel minutil läks ta naine, urwa õks k'ees, seina juurde ja hakkas olja poja pildi peale seadma. Pilt oli siis üleswõetud, kui Eduard veel koolis oli ja kui tal nii palju aumärkisid oli olnud.

Ta läks naise juurde ja ütles wihase, aga muutunud healega:

"Ütle, Klementine, kas oi peaks meie mitte tale andeks andma!?"

"Ah!" tuli rõemu hülid naise rinnast kuuldawale . . . Mees ei olnud teda enam 15 aastat nõnda nimetanud.

Wana naisterahwas sai aru, et mees teda alati oli armastanud.

Ta langes mehele kaela ja surus enast tema ligi, midagi kõrwa soistades. Ta ei wõi enam wäljalannatada...

Teise! pühapäewal läks ta poega wata-
tama. "Ah, ta kannatab nii väga, et
meid söimas. Ta tahtis witu lorda an-
deks paluma tulla, aga ei julgenud. Ma
nägin ta naist. Ütlen sulle, et paremat
enam tarwis ei ole! Nii ilus ja armas...
nagu roos! Ta armastab ja austab
Eduardi . . . seda on lohe näha. Mis-
jagune lord ta korteris walitseb! Ta
naise minewik? . . . Jah, ma tean! Aga
nõnda kui Eduard teda armastab . . .
Beale selle on ta weel raskejalgne . . .
Warsti saab meil pojalaps olemä."

Aga wanamees hingas raskeste. Ta
pani omad sõrmed talle juu peale ja
ütles ruttu:

"Küllalt, ema! Walmista neli söögi-
nõud walmis, ja saada tööla järele . . .
Jah . . . wiime selle ofsalese rahu mär-
giks . . . toome nad täna õhtusöögile."

Ja sel ajal, kui naine ta rinna najal
oli, hakkas Burgeil (kuhu oli roomlane
jäänud? kus wana Brutus oli?) nagu
naisterahwas, nagu laps nutma.

Kunstniku mälestus.

R. Tetmajeri järele N. Nimrod.

Horweni surm on minu kõige kurwem
mälestus. Tema suri juist nõndafama
kui elas: ühikult, mahajäätult ja väga
õnnetult.

Meie mõlemad teenijime ühte ja seda-
fama jumalat — kunsti. Wannun, et
iga teist ennem võib teenida — kune-
tist jissetulel ei ole juur. —

Kuulsus?

Aga kui temal teenistust ei ole, siis
ei ole enam midagi naeruwäärilijemat,
kui kuulsus.

Horwen maalis ilusaid kohtasi, aga selle eest sai ta õigusega ja õigusega mõned krossid, aga sest saabit, kui tiifilus teda woodi pani, olivad head päewad möödas: ta tundis koledat puudust.

Meie olime kõik noored, ja õppiime akademia. Kodust ja omaksetest kangel olles, peab ki ütlema, et meie isadel palju tähtsamaid muresid oli, kui noori kunstnikkused tähele panna.

Kõik Horweni ilusjad, tema ilus briljantiga rinna nõel, mida tale üks täditütar oli kinninud, jäiwad ära müüdud. Ma wiisin nad ise kaupmeeste juurde ehk panin panti.

Üks kord peale lõunat, ilusal märtsikuu päewal, tulin ma Horweni juurde. Waewalt olin ma ukse lahti teinud, kui ta jängist üles tõusis ja küsis:

„Kas tead, kes minu juures oli?“

„Kes?“ küsisin mina ruttu, nähes, et tal suur palawik on.

„Minu juurde tuli surm. See oli nõnda kella üheteistkümnene aegu hommikul. Mina olin kinniste silmadega pikali, korraga jooksis üle minu ihu külma wärin. Ma tegin filmad lahti. Juulised tõusiwad piiski. Mõtlesin ommeti, tema istus siin woodi peal. Ta oli just niisama sugune, nagu teda pildi peal kujutatakse: luutere pifas mantlis, mis tema ümber oli mäsitud. Ma jäin imestades ja hirmuga, nagu puutükk pikali. Ta sirutas käe wälja ja litsus sellega minu rinna peale.

Hirmu wärinad jooksiwad mul üle naha . . .

Siis kadus jälle kõik ära . . .

„Mägid und,“ — ütlesin mina, et teda waigistada.

„Ei, see oli surm . . . ja lõpp . . .“

Pea kukkus padja peale tagasi, ta oli walge, nagu lumi. Ei olnud enam tahtlust, et ta ära sureb. Natuse aja pärast hakkas ta jälle kõnelema:

„Kas tead, põhjamaal on üks wäga suur järn. Ta ümber kaswawad kuused, sarapuud ja wäiksed põesad. Mitte kangel sellest järwest teibab meie maja. Kuulge, oh kui hea oleks, kui teie mind sinna wiiks, ühe laua külge kõidaks ja wette laseks. Seal, põhjamaal, lendawad mee peal lajafad. Oh! kui wäga ma tahaksin, et nad ka minu üle lendaksiwad! Kas see siis nõnda mõimata on, et mind ei saa sinna, põhjamaale, wiia meie suure järwe äärde? . . .“

Tema rääkis jeda iseäralise liigutusega ehk küll palju aastaid sest ajast mööda on, aga ma mäletan iga sõna.

Meie waikisime.

Horwen tõstis pea üles, waatas enese ja jängi peale ja ütles:

„Kui must ma olen . . .“

Tõeste tema särk, padjapüür, lina o'iwad wäga mustad. Nagu näha, ei olnud neid ammugi wahetatud.

„Mis pärast ei lase sina teenijal pesu wahetada?“ küsisin mina.

Tema waatas imestades minu peale.

„Kuidas wõid ja jeda küsida? Sina ise aitad minul kõik asjad ära müüa ja panti panna. Mull ei ole midagi peale selle, mida ja ise näed. . .“

Mull oli raske hingata. Pea langes tal rinnale ja ta waitis, waitis laua ja hakkas siis jälle kõnelema:

„Ei, see ei ole kõik. Minul on lastis weel üks särk, lina ja padjapüür. Ma hoidsin neid nimelt surma jaoks. Ma olen ju muidugi waene, kuidas wõidaks siis arwata, et mul puhast woodi ja pesu on? Kuule, minu sõber. Kui ma suren, pange mulle puhast pesu selga ja kui mõimalik on, siis wiige mu jürwukeha kodu, sinna põhjamaale, meie suure järwe juurde, kõitile laua külge ja tõugake wette. . . Seal põhjamaal lendawad lajafad . . . laske seal mind wette! . . .“

Suur-tööstuse edenemine ja tema tulevik.

Mitte kaugel minewikus ei seisja see aeg, kus suur-tööstust üleüldse ei tuntudki. Enne Peetert Suurt, näituseks, ei olnud Wenemaal peaaegu mitte sugugi wabriku tööstust olemas ja ühes sellega ka mitte suurt-tööstust. Teistes riikides oli asi sellest tuljest küll palju ees, kuna siiski praeguse tööstusega võrreldes, ta seisis päris lapse kingades.

Kui me pillu veel sügawamasse minewikusse heidame, siis puudume olukorraga kokku, kus tööstust sõna mõttes sugugi ei olnud. Tööstus hakkab edenema alles sellest ajast, kui kapital hakkab ühikute kätte end koguma, ehk kontsentrerima. Warem seda, kus warandust üleüldse ei tuntud kus maa kõige oma rikkusega igaühe päralt oli ja, kus walitjuse karm käsi wael inimeste rohu ei rikkunud, ei tuntud ka suur-tööstust ega selle kannul käiwaid wiletjusi. Rahuliselt elasiwad esiwanemad wabas looduse rümpes kufagil ilusal järwe ehk jõe kallastel, ilma mureta, mida alles hiljem isiklik warandus, kapital oma suur-tööstusega kaasa tõi.

Ugao muutusiwad ning ühes aegadega ka meie esiinimesed ja nende elundused. Proletariati esitaja tõugati paradisiist wälja ja wärawa peale wahiks tulega ja mõdegaga pandi — Kerubim, et ahwardaw tema läwest, Adamsi poeg, ei ilmaski üle peaseks. Seft kui tööline tõstisemalt ei astu oma töö juure, kallale, siis wõiwad

nad õhus heljuwat kiviõde tahma maitsta ja iialgi ei saa puhata pingule tõmmatud nerwid, ei iialgi wärskene töölise orja weri.

Pärast, jahi tekkimise ajal, läheb maa tükkoti — kollektiiviliselt rohwa suguharude kätte, mis waranduse tekkimise ajaloole juba nurgatiwiks wõib nimetada.

Ühes sellega jünniwad ka riid ja were sõjad ühikute suguharude wahel Pea tekkis ja lagunes laiali ka põllu harinemine kõige lihtsamate sellekohaste põllutööriistadega, mis tööstuse ajaloole aluse kinnitas. Primitiiviline põllutööstus ja kauba wahetus, mis individualisist wõi isiklikult laadi kandis, see on, ühikute suguwõsade päranduseks sai, — liitis inimest maa ja äriomanduse külge seda enam kinni. Muid hariswad ühikud perekonnad ja selle kasu sai ainult neile, mis muidugi neile kõige tulusam oli ning elamiseks kõige enam produktiiv wõi abinõusid pakkusiwad.

Uwawuses, mõjus ja jõus on algusest täna päewani inimesie wahel suur wähe olnud. Kawal ja tugew inimene oli ka endisel inimesesoo lapselõlwe ajal ühes sellega ka jõukam, aga et pea rikkuse hallitaks oli maa pind, siis oli tal palju maad, kuna wäesemad ja jõuetumad elasiwad osalt tugewama mõju all — nemod pidiswad tema alla ennast heitma — ja niiwiiši, oegamööda ja arusaomata, muutus see waheline seisuford seaduslikuks ja sunduslikuks ning sellest kaswas riikline oluford ja riis wälja: patriarchalilisest, muidugi kuni

praeguste monarchia ja kuningriikliste hiigla riikidena. Kindlaste riiklist olu korra tekkimist põhjendada, on pea aegu võimata.

Iga riigi saamine mahutab endas palju iseäraldusi. On waimlik wõi (poliitiline) faktor olemas, mis rahwaid riiklise olukorra sünnitamiseks kogu ühendab.

See rahwas, suguharud, on poliitiliselt ühenduse jõu tõhtjusest siis aru saanud ja endid ühendama hakanud, ilma milleta riik sündida ei wõi. Kui meie siin weel meelde tuleb, et sellajal algaswad ka suguharude wahel sõjad, kus üks rahwas wõi suguharud püüdis teist enda alamaks teha, siis on aru saadaw, et see kõik kapitalistliku ja riiklise seisukorra loomisele suureks tõuke jõuks oli. Wõitluse, sõdade teooria kinnitab, et iga riik kasvab ja põhjeneb rahwa suguharude võitluse peal. Nii siis tekkis ka rahwa keskel klasside wahelkord. Terwe ajalugu, siia maale, ei ole weel jõudnud seltside ja rahwa klasside riidudest ja tulidest õiget pilti luua.

Rõigil pühad.

Olit jõulupühade laupäew.

Rõigil olwad pühad tulemas.

Ka meie wäikesel Atsil, kes trükitojate suurewanda lähedal, trükit ja kindlast, üks täht teise kõrwale, kogu ladus...

Ats oli armas pois.

Teda ei armastanud mitte üllinda trükitojate omanik, teda pidaswad kõik au kes.

Miks siis?

Sellepärast, et Ats nii isewiisiline ja ise loomuline laduja oli.

Tema ei olnud mitte niisugune kui näituseks Zoala Mats, kes iga tühja asja juures wihastas, wandus ja roppe sõnu suust wälja ajas.

Kui teised, wanemad ladujad, teda sellepärast noomiswad ja häbistasiwad nuuskas Mats oma wäikele „kartoli nina“ näppudega publas, pühkis näpud oma klantimata pükste külge, ütles „aitäh“ ja läks wälja. Kõik teadiswad et Mats nüüd kustiigi kõrwalises tohas „suitsetab“...

...Ats ei olnud mitte niisugune.

Tema ei saanud mitte kellegi käest tõreleba, ehl kuigi seda juhtus ette tulema, siis waatis Ats oma ilmsüüta, waga silmatestega töölejal näkku, nii et see ka wait pidi jääma...

Üks kui teine armas „ehk libiseb lahke veremehe käest ka mõni rublake pühade raha!...“

Mats oli ka nagu wakkem. Ta ei wandunud ega saatanud nii kui itta.

Ats waatis igale ühele auortusega otsa ja ütles omal labelisel toonil „jaab, warsti saab — jaab!...“

Ja jällegi jooksis tema harjunud käsi üle täheleasti, siit „u“ sealt, a wäljawõites.

„Ats, tule wõta see lehe pool wastu — hoiatõmaste, et maha ei kuku!“ hüüab trükitojate juhataja wali heal.

Ats täidab käsku. Ta tõmbab kogu laotud lehekülje masina pealt ja tahab seni oma käes ülewal hoida, kui meister masinas teist poolt ümber keerab. . .

Ei tea kuida, aga Atsi täeb wäljasiwad ära ja . . . terve lehekülge kullus tema käest võrandale — plarinal — maha!...

Kõik ehmataswad ära.

Ats nõtkestab põlwele. . .

„Waat see on „ulle pühade „plini!“ hüüdis faktor.

Mats pani mõne sarwitv.

Ats laskas aga mõtlema: „Kas saan vühasti, wõi vean koogu pühad tööd tegeema, enne kui „jupi“ võrandalt ülesse jundan korjata?!

Tulus ja tormiline.

Lilledede wärskets hoidmine.

Lilledede wärskets hoidmise tarwis lisatakse lilledede wee sisse ühe toobi kohta loodi pödrasarme soola ja weerand loodi ammoniakku soola. Igal päewal löigatakse lilledede warte otjast tükkilene maha. Sellel teel wõib lilledesid 14 päewa wärsked hoida.

Närtfinud lilledewärskendamine.

Närtfinud lilledewärskendamiseks kastetakse nende warred teewa wee sisse, rõnda, et üks kolmandik warrest wee sisse ulotab. Enne, kui nüüüb lilled külma wee sisse pandakse, löigatakse warredest see jagu, mis, teewa wee sisse kastetud, otjast maha. Waasi külma wee sisse lijatakse wähe jeebi wett. Närtfinud roosidele on kasulik weele soola juurde panua. Lilled tohibwad õige ruttu ja neid wõib weel 8 päewa aega wärsked hoida, kui wett igal päewal wahetatakse.

Pärmi proowimine.

Wee sees sulatatud aniliini — sinine wärnib halwaks läinud pärmi lohe tumesiniseks, kuna rikkumata, läärima ajal pärm täitsa muutmataks jääb.

Koideemaal hoidmiseks.

Kõik asjad, millel terpertini hais juures ei lannata koid mitte. Sellepärast ributatagu asjadele, kuhu koid pesitlema siipuwad, tergentini peale.

Toast jääsõlgede wäljaajamine.

Toast sääskede wäljaajamiseks kõrwetatakse sukurt kuuma raua peal, kui selle järele atnad, awatakse. siis lendawad ühes suitsuga ka jääsed toast wälja.

Mu kannel.

Nii ta, kui jõuab tuul tormi eel.
Kui hõljub õht õrnemal juwe-õõl,
Ka kostawad laulud mu kandlelt;
Nad waikeste, waikeste hiilawad
Ja kõrgemal, laugemal piilawad
Ja — astuwad wälja mu lambrist,
Õrn uduloor heidabend heinama peal
Kõik diekesed unele meelitab seal,
Neid pärlike waiwaga kattis.
Ja õitilind õitewal toomingu
On hõiskamas healel nii kõlawal
Mu mõtteid, meelt wangi wõttes
Mu kannel kuid kõlab nii tajaste,
Wind kannab ta õlal nii hellaste
Kui wübin ma mõtete reiuil, —
Mull' jutustab hiilgawast õnnemaasi
Ja teadusi toob mull, kadunud a'ast
Mu muresid koo'ab kaisul.

Mõtte terad.

Kogunud A. L e p p i l.

Dogmade surm on kõlbuse sündimine.
Kant.

— Mina igatsen üht last saada, keda täiesti omaks wõiksin teha; tema juures tahaksin kõike seda heaks teha, mida mul enesel puudub.
Richtenberg.

— Lastagu lasti niipalju teha, kui wõimalik, kõike muud ennem teha, kui lobiseda.
Richtenberg.

— Kõige täielikum inimestest on see, kes kõiki oma ligimesi armastab. Sellele head teeb, ilma et wahet peaks, kas need head ehk pahad inimesed on.
Muhamed.

— Aus nimi on kallim kui suur rikkus ja arm on parem kui hõbe ja kuld.
Salomon.

— See on inimese kadendus, et tahab ülemaks saada, kui ta ligimene.
Salomon.

— Sõno, mis õigel ajal räägitakse, on kui kuldõunad hõbe ujudega.
Salomon.

